

אי רובא אמזבח שדייה לכולו אבר אמזבח — והי כוליה נותר כו'. הלכו באברים כו' — האי נעיל פפק "צמה המקשה" (חולין ע"ג). כזית אחד — חלץ לאסור קמייירי, כשני זיתי חלץ לא קמייירי. כותבת אית בה שני זיתים — דקך בית הנלעיה מחזיק. כגון שאכל כוליא בחלבה — דלאכילת חלץ מחייב עלג מטאות ואשם, וגורם נמי להשלמת אכילת

מסורת הש"ס
 ג. ראה זבחים פ"ג, חולין ע"ג, וראה גם זבחים מג"ב.
 ז. משנה יומא ע"ג, משנה מעילה יז"ב, תוספתא יומא פ"ד ג.
 ח. יומא פ"א.
 ט. יומא ט"ז, ירושלמי יומא פ"ו ח"ג, תוי"כ ויקרא טז, כא. עיין ילק"ש תורה תקעו (בשניונים).
 י. יומא ט"ז, וראה ביצה י"ב, יא. (הביטוי) פסחים י"א, יבמות כא, א. פ"ג, ג"טין פ"ב, בי"ב ט"א, ע"ג, ב"ב קמ"א, זבחים ק"ב, מנחות ס"א, צ"ה.

גרסות

אמר ליה לא אי רובא דמזבח ברוב כתיב: [ד]רובא דמזבח ויש בכתיב: אי דרובא דמזבח וראה רש"י.
או לא בכתיב ועוד: או לא הילכו באברים אחר הרוב.
אלא בכזית יש בכתיב: אלא בזית.
כותבת דמחייב יש בכתיב ובש"ס: כותבת הוא דמחייב ויש בכתיב: כותבת הוא דמחייב ויש: כותבת הוא דמחייב.
רב אדא בר אחא מתני יש בכתיב: רב אדא בר אחא מתני. **רב אדא בר אחא מתני:** רב אדא בר אחא מתני. **כגון דאכל כזית פיגול ברוב כתיב:** כגון דאכל נמי כזית פיגול.
כגון דאכל כזית דם בש"ס: כגון דאכל נמי כזית דם.
רפרס יש בכתיב: רב פפא.
על הדא איתמר בכתיב: אהא איתמר.
עתי אפילו בטומאה ואפילו בשבת עתי במזומן בכתיב: עתי [אפילו] במזומן לה עתי ואפילו בשבת עתי ואפילו בטומאה.
שאני שעיר המשתלח בכתיב ועוד: דילמא שאני שעיר המשתלח.
ברותא היא בכתיב ובש"ס: בדותא היא ובחלק מכתב"י: בריתא היא.
כיצד במשניות מלה זו סתרה.

לשון

ברותא
 יסודה מלה זו הוא "בר" (=חוק). כלומר, דעה חיצונית, שלא נאמרה (או אינה ראויה להיאמר) בבית המדרש. והוא לשון נקיה, שלא לומר במפורש טעות היא (ערוך ערך בר). ויש גורסים "בדותא", והוא מן השרוש "בדא" או "בדה", במובן המצאה של דברים שלא היו (ראה מלכים א י"ב, ל"ג). כלומר, אותו חכם לא אמרה מעולם, אלא אחד מתלמידיו אמרה מעצמו, או שהוכן כך מדבריו וטעה ובדאה על שמו (ריטבי"א בי"מ ע"א).

אמר ליה [ז]: לא, אי אפשר לומר כן, כי אי רובא [אם רובו של האבר] על המזבח — שדייה [השלך אותו]. כלומר, שיך אותו כולו למזבח, אם רובא דבראי [רובו הוא החלק שבחוק] שדייה לבראי [השלך אותו כולו לחוק]. ומקשים: אם כן, תפשוט [תפתור מכאן] אותה שאלה דבעי [ששאל] רמי בר חמא ולא פתר אותה מכאן: האם הלכו באברים אחר הרוב או לא, שהרי אתה מניח כי לפי משנתנו הולכים אחר הרוב! אלא טעם הדבר שלא שנה גם איסור פיגול, כי באכילת כזית אחד של חלב קמייירי [מדובר]. כשני זיתים לא קא מייירי [לא מדובר]. ומקשים: ולא, וכי אין הוא עוסק ביותר מכזית? והקתני [והרי הוא שונה] שחייב על אכילה זו אם אכלה ביום הכפורים, וביום הכפורים רק באכילת שיעור כותבת [תמרה מיובשת] הוא דמחייב [שמתחייב] בחטאת, וכותבת אית ביה [יש בו שיעור] שני זיתים! אמר ר' זירא: ייתכן שיתחייב על אכילת כזית חלב משום כל האיסורים, כגון שאכל כוליא (כליה) בחלבה, עם החלב שעליה, וביחד היה שם ככותבת. רב פפא אמר: כגון דמלייה [שמילאן] את השיעור של כותבת בתמרי [בתמרים], ומעירים: רב אדא בר אחא מתני [היה שונה] שחייב על אכילה אחת חמש חטאות, ולא רק ארבע כמשנתנו, ומתריץ לה [ומתריץ אותה] כגון שאכל יחד עם כזית חלב גם כזית פיגול מבהמה אחרת, ולא משני כהני שינויי דקא משניני [ואינו מתריץ כאתם תירוצים שתרצנו], בש"ס י"ז זירא ורב פפא. ושואלים: ונתני [ונשמנה]: שש חטאות, ונוקמה [ושיעמיד אותה] כגון שאכל בנוסף לאותם שני זיתים גם כזית דם! ומשיבים: בחדא אכילה קא מייירי [באכילה אחת מדובר], בשתי אכילות לא קא מייירי [לא מדובר]. ושיעור חכמים שאין בית הבליעה מחזיק בשעת אכילה יותר משני זיתים.

ב שינוי במשנה, ר' מאיר אומר: אם היתה שבת והוציאו כפיו — חייב. ושואלים: ונתני [ושישנה]: אם הוציאו — חייב, שהרי מדובר ביום הכפורים, שגם הוא אסור במלאכה, מאי טעמא קתני [מה טעם הוא שונה] בלשון "אם היתה שבת"? אמר רפרס: הדרגשה זאת אומרת שיש דין עירוב ואיסור הוצאה לשבת, ואין עירוב והוצאה ליום הכפורים. ושואלים: ממאי [ממנה] אתה מסיק זאת? דלמא [שמא] אמר כן: יש גם עירוב והוצאה ליום הכפורים, והכי קתני [וכך הוא שונה]: אם היתה שבת והוציאו — חייב אף משום שבת ואף משום יום הכפורים! אלא אי איתמר [אם נאמר] דבר זה של רפרס על הדא איתמר [זה נאמר], דתניא [ששונה ברייתא] בענין שעיר המשתלח ביום הכפורים: "ושלח ביד איש עתי" (ויקרא טז, כא), "איש" — להכשיר את הזר, שאינו כהן, "עתי" — שצריך שיעשה הדבר במועדו, אפילו בטומאה, שהוא יכול להיכנס לעזרה כשהוא טמא ולקחתו משם, ואפילו בשבת, "עתי" — באיש שמוזמן לכך מאתמול. ועל מה שהוא קתני [שונה]: "עתי" — אפילו בשבת, אמר רפרס: זאת אומרת שדין עירוב והוצאה לשבת, ואין עירוב והוצאה ליום הכפורים. ודוחים: ממאי [ממה אתה מוכיח?] שאני [שונה] שעיר המשתלח, שהכשירו ביום הכפורים בכך, וגם אם היה איסור הוצאה ביום הכפורים — מותר הדבר! אלא יש לומר שזו של רפרס ברותא [חיצונית] היא, כלומר, לא נאמרה בבית המדרש.

ג משנה יש בא ביאה אחת וחייב עליה שש חטאות, כיצד? הבא על בתו יכול שהיה חייב עליה משום בתו, ואחותו, וכגון שבא על אמו וממנה נולדה בת זו, וכן יתחייב עליה משום אשת אחיו, אם נשאה אחיו. ומשום אשת אחי אביו, או נתגרשה ממנו ונישאה לאחי אביו, ומשום אשת של אחיו, ומשום נדה, אם בא עליה בנידתה.
אשת אחי אביו, אם מת אחיו או נתגרשה ממנו ונישאה לאחי אביו, ומשום אשת של אחיו, ומשום נדה, אם בא עליה בנידתה.

ב "באי אומר" וכו'. ונתני: אם הוציאו — חייב! מאי טעמא קתני "אם היתה שבת"? אמר רפרס, זאת אומרת: עירוב והוצאה לשבת, ואין עירוב והוצאה ליום הכפורים. — ממאי? דלמא יש עירוב והוצאה ליום הכפורים, והכי קתני: אם היתה שבת והוציאו — חייב אף משום שבת ויום הכפורים! אלא אי איתמר דרפרס על הדא איתמר, דתניא: "ושלח ביד איש עתי", "איש" — להכשיר את הזר, "עתי" — אפילו בטומאה ואפילו בשבת, "עתי" — במזומן; קתני: "עתי" — אפילו בשבת. אמר רפרס, זאת אומרת: עירוב והוצאה לשבת, ואין עירוב והוצאה ליום הכפורים. — ממאי? שאני שעיר המשתלח, דהכשירו ביום הכפורים בכך! אלא, דרפרס ב"ברותא היא".
ג משנה יש בא ביאה אחת וחייב עליה שש חטאות, כיצד? הבא על בתו — חייב עליה משום בתו, ואחותו, אשת אחיו, ואשת אחי אביו, ונדה.
 רמי בר חמא יש חיבור בעולין או לא.
עירוב והוצאה לשבת — פירוש: נתערבה הוצאה עם שאר מלאכות לשבת, ולא נתערבה הוצאה עם שאר מלאכות ביום הכפורים. לשון מורי זכורנו לברכה. אלא דרפרס ברותא היא — ובפרק "שני שעירים" (יומא ט"ז, ב) איתא נמי הא דהכא, ולא דחי: דילמא שאני שעיר המשתלח כו' כדדחי הכא. אלא רגילות הוא, דברי תורה עניים במקום ועשירים במקום אחר.

תוספות ישנים
כגון שאכל כוליא בחלבה — תימה: מאי שנא משני זיתי חלב? מיהו, השתא ליכא למימר דחלק החלב מעל הכוליא ויניח הכוליא על גבי המזבח ויחול עליו נותר, דבשני אברים, כלומר בשתי חתיכות לא מייירי.
אין בית הבליעה מחזיק יותר משני זיתים — פירוש: כדרך אכילה.

עירוב ונתערבה הוצאה עם שאר מלאכות לשבת, ולא נתערבה הוצאה עם שאר מלאכות ביום הכפורים. לשון מורי זכורנו לברכה. אלא דרפרס ברותא היא — ובפרק "שני שעירים" (יומא ט"ז, ב) איתא נמי הא דהכא, ולא דחי: דילמא שאני שעיר המשתלח כו' כדדחי הכא. אלא רגילות הוא, דברי תורה עניים במקום ועשירים במקום אחר.

עירוב ונתערבה הוצאה עם שאר מלאכות לשבת, ולא נתערבה הוצאה עם שאר מלאכות ביום הכפורים. לשון מורי זכורנו לברכה. אלא דרפרס ברותא היא — ובפרק "שני שעירים" (יומא ט"ז, ב) איתא נמי הא דהכא, ולא דחי: דילמא שאני שעיר המשתלח כו' כדדחי הכא. אלא רגילות הוא, דברי תורה עניים במקום ועשירים במקום אחר.

עירוב ונתערבה הוצאה עם שאר מלאכות לשבת, ולא נתערבה הוצאה עם שאר מלאכות ביום הכפורים. לשון מורי זכורנו לברכה. אלא דרפרס ברותא היא — ובפרק "שני שעירים" (יומא ט"ז, ב) איתא נמי הא דהכא, ולא דחי: דילמא שאני שעיר המשתלח כו' כדדחי הכא. אלא רגילות הוא, דברי תורה עניים במקום ועשירים במקום אחר.

עירוב ונתערבה הוצאה עם שאר מלאכות לשבת, ולא נתערבה הוצאה עם שאר מלאכות ביום הכפורים. לשון מורי זכורנו לברכה. אלא דרפרס ברותא היא — ובפרק "שני שעירים" (יומא ט"ז, ב) איתא נמי הא דהכא, ולא דחי: דילמא שאני שעיר המשתלח כו' כדדחי הכא. אלא רגילות הוא, דברי תורה עניים במקום ועשירים במקום אחר.

עירוב ונתערבה הוצאה עם שאר מלאכות לשבת, ולא נתערבה הוצאה עם שאר מלאכות ביום הכפורים. לשון מורי זכורנו לברכה. אלא דרפרס ברותא היא — ובפרק "שני שעירים" (יומא ט"ז, ב) איתא נמי הא דהכא, ולא דחי: דילמא שאני שעיר המשתלח כו' כדדחי הכא. אלא רגילות הוא, דברי תורה עניים במקום ועשירים במקום אחר.

שנפלה לו ליבוס — מאחיו שמת נלא בניס, ונא הוא לינמה. אם כן מאי עבר זקן — הא שפיר עבד, דלניה אסורה עליו משום איסור ערוה! ואם תאמר: כלמו היא דהא מחייבין לנריה משום אשת אח — לאו פירכא היא, דליכא לאוקומה דאשת אחיו של בנו מאמו היא, ולאו כלמו של אב היא אלא אשת חורגו, ומותרת לו.

דעבר משום כלת בנו שהיא שניה — מדברי סופרים, דהא חייבנו לנריה משום כלמו. והוא הדין נמי דמאי למוזלי דעבר משום בת בת בנו שהיא שניה, אלא חדא מינייהו נקט. שתי מיתות — תמותו ואשת איש — איכא שריפה ותנא, ושריפה תמורה מתנא. בזיקה ראשונה — ולא נאחרונה, דלין איסור חל על איסור מורה רבי יוסי — צממתין דליכא איסור מוסף. הוא הדין לכולל ונת אחת, דמפריש לקמן. הלכך, תמותו ונעשית אשת איש, אף על גז דליכא איסור מוסף, דליחוסף איסורא דאשת איש אכילי עלמא — אפילו הכי נידון צממתו, משום דתמורה היא. אצל אשת איש ונעשית תמותו — ליכא לא כלל ולא מוסף. והכא בבת בתו ועבר אביו ונשאה מאי איסור מוסף איכא — דליחוסף איסורא דאשת איש אכילי. כגון דאית ליה ברא לסבא — ואחיו של זה הוא. דמגו דליחוסף איסורא אההוא צרף משום אשת אב — איחוסף נמי אהא.

משנה רבי יוחנן בן נורי אומר כו' משום חמותו ואם חמותו — שיהא נשוי בתה ונת צממה, ואם חמיו — נשא את בת צממה. שלשתן שם אחד — נחד קרא חמיו ונחד לאו, הלכך אין חילוק מטואות צממה.

תוספות ישנים

שעבר משום כלת בנו שניה — ותנא קמא, הואיל ואיסורא דרבנן איכא — לא חשיב ליה.

מודה רבי יוסי באיסור מוסף — שאיסור חמור חל על איסור הקל. או באיסורין שוין, כגון איסור אח ואיסור אחות אשה, אבל קל על חמור לא חיילא אפילו באיסור מוסף. הילכך חמותו ונעשית אשת איש כו'. ורבי יוסי דאיתא לאוספי באשת אב אינו מודה בהני דהזכיר התנא קמא. דבשלמא כלתו דבסקילה חיילא אבת בתו דבשריפה, ואשת אב חיילא אכלתו, דשניהן שוין. אבל אשת איש דבתנא — לא חיילא אשריפה ואסקילה. וכל שכן אחות אשה ואשת אח ואשת אחי ונדה, דחייב כריתות גרידי, לא חיילא. הילכך לרבי יוסי לא משכחת אלא שלש: בת בתו כלתו ואשת אב.

מודה רבי יוסי באיסור מוסף — פירש רש"י דהוא הדין באיסור כולל ולא משמע הכי בפרק "ארבעה אחין".

ה גמרא

אמר ר' אלעזר אומר ר' הושעיא: ר' יוחנן בן נורי וסומכוס אמרו דבר אחד. ר' יוחנן בן נורי — הא דאמרן [זו שאמרנו] בענין הבא על חמותו, שמתחייב עליה גם משום אם חמותו

עיונים

מודה ר' יוסי באיסור מוסף לדעת רש"י, גם באיסור כולל ואיסור בבת אחת מודה ר' יוסי, ואינו חולק על דברי התנא הראשון. ובמסכת יבמות (לבב, לגא) נחלקו בכך הדעות. ור"י בעל התוס' סבור כי גם למי שסבור שלדעת ר' יוסי איסור כולל חל על איסור לר' יוסי — אין הדברים אמורים אלא כשהאיסור החדש הוא איסור חמור יותר, או על כל פנים שווה לו בחומרתו (ראה תוס' יבמות לבב). ולדרך זו הסבירו בתוס' ישנים כאן כי ר' יוסי חולק על דעת התנא של משנתו, ולדעתו יכול לעבור בביאה אחת רק משום בת בתו, כלתו ואשת אב.

דאיכא ברא לסבא התקשו ראשונים: והרי גם לגבי הבן הנוסף (אחיו של זה שאנו עוסקים בו) היתה אשה זו כבר אסורה משום אשת אביו! ולפני הרמב"ם (ראה פיה"מ) היתה גרסה שונה מטעם: "כגון דאחיו ליה בן קטן לוקן", ועניינו, שבשעה שיגריל יחילו עליו בבת אחת איסור אשת אביו ואשת אביו. ולדעת הרמב"ם אין זה מעיקר הגמרא, ושנא תוספת של "רבנן סבוראי" היא. והוא עצמו סבור כי עיקר הטעם הוא, שמתוך שנאסרה על אחי האב — נאסרה גם על הבן. ובדומה לכך הציע ר"י בעל התוס' לפרש כי "סבא" האמור כאן אינו האב ("זקן" של המשנה), אלא אבי האב, והבן שמדובר עליו הוא אחי האב, ואשה זו נאסרה עליו משום אשת אחיו (ש"מ).

הבא על חמותו חייב עליה משום חמותו וכו' הרמב"ם (בפיה"מ, ובעקבותיו הרע"ב) מצויר את ההלכה בדרך זו: כגון שזנה ישמעאל עם בתו בשמת, ונולדה לו ממנה בת בשם יהודית, אם ראובן (שהוא אחד מן השוק) נשא את יהודית — בשמת נאסרה עליו בבת אחת משום חמותו (אם אשתו יהודית) ומשום אחות אשתו (ששתיהן בנות ישמעאל). נשא חנוך בן ראובן את בשמת (בדייתר), מתוך שנאסרה על אחיו — נאסרה גם על ראובן משום כלתו. גירשה ראובן או מת ונישאה לאחי יעקב — נאסרה על יעקב גם משום אשת אחיו (מתוך שנאסרה לבני אחיו, או לשאר אחיו). מת אחיו או גירשה ונישאה לאחי אביו, נאסרה לשאר אחי אביו — נאסרה על יעקב גם משום אשת אחי אביו. מת אחי אביו או גירשה ונישאה לאדם מן השוק, ובא יעקב עליה בעת נידתה בשוגג — חייב עליה משום כל השמות הללו. והאחרונים הציעו אופנים אחרים בהם יתכן הדבר אם היו כל הביאות בדרך היתר, ובדרך של איסור כולל (ראה חק נתן, תפא"ר ורש"י).

וכן הבא על אם חמיו ועל אם חמותו גם כאן הציע הרמב"ם אופן בו החל הדבר בביאת איסור: לגבי אם חמותו — וכגון שבא לבן על דינה בת לאה בתו והוליד ממנה בת ושמה סרח, ובא משה (אדם מן השוק) ונשא את סרח — נאסרה עליו לאה משום אם חמותו (דינה) ומשום אחות אשתו (שהרי לאה וסרח שתיהן בנות לבן). נישאת לאה לבנו של משה — נאסרה עליו משום משום כלתו. מת ונישאה לאחיו של משה, מת האב ונישאה לאחי אביו, ובא עליה משה בשוגג בעודה אשת איש ונדה — חייב משום כל שמות אלה. והבא על אם

כגון שנפלה לו לאביו ליבוס, שמת אחי אביו בלא בניס. ומקשים: אי הכי [אם כן]. שנפלה לו ליבוס, מאי [מה] פשר הלשון "עבר זקן ונשאה"? אמר ר' יעקב: שעבר עליה משום כלת בנו, שהיא שניה לעריות. שאף על פי שאינה אסורה עליו מן התורה, מכל מקום היא אסורה מדברי סופרים, ואסור לו לייבמה, כדתניא [כמו ששנויה ברייתא]: כלתו אסורה עליו משום איסור ערוה, כלת בנו אסורה משום שניה. וכן אתה מוצא בבת בנו שהיא ערוה, ובבת בן בנו שהיא שניה. ואיסור זה הוא עד סוף כל הדורות, כגון בת בן בן בנו, ובת בת בן בנו, שכולן אסורות משום שניות. ושואלים: ומי אית ליה [והאם יש לו] לר' יוסי איסור חל על איסור? והא תנן [והרי שנינו במשנה]: עבר עבירה שיש בה שתי מיתות — נידון במיתה החמורה שבהם, ר' יוסי אומר: נידון בזיקה ראשונה שבאה עליו, כלומר לפי האיסור הראשון שחל עליו. ותניא [ושנויה ברייתא]: כיצד אמר ר' יוסי נידון בזיקה ראשונה? כגון חמותו, שהיתה אלמנה ונעשית אשת איש, אם בא עליה — הרי הוא נידון עליה משום חמותו, בשריפה, משום שאיסור חמותו חל עליו בראשונה. ואם היתה אשת איש ונעשית חמותו — נידון משום אשת איש, בחנק, למרות ששריפה חמורה יותר. הרי שלדעת ר' יוסי אין איסור חל על איסור! אמר ר' אבהו: מודה ר' יוסי באיסור מוסף שאיסור חל איסור, ולכן הוא מחייב במשנתנו גם משום אשת האב. וכן כי איתא [כאשר בא] רבין מארץ ישראל אמר בשם ר' יוחנן: מודה ר' יוסי באיסור מוסף. ושואלים: מאי [מה] איסור מוסף איכא הכא [יש כאן]? ומשיבים: דאיכא ברא לסבא [שיש בן נוסף לזקן, לאביו]. מיגו דאיתוסף איסורא לגבי בריה [מתוך שנוסף איסור לגבי בנו הנוסף של אביו] משום אשת אביו — איתוסף איסורא לגבי דידיה [נוסף איסור זה לגביי].

ד משנה הכא על חמותו — חייב עליה משום חמותו, וכלתו, ואשת אחיו, ואשת אחי אביו, ואחות אשתו, ואשת איש, ונדה. וכן הבא על אם חמיו, ועל אם חמותו יכול שיתחייב שבע חטאות על ביאה אחת. ר' יוחנן בן נורי אומר: הבא על חמותו בשוגג יש שחייב עליה בביאה זו שלוש חטאות, משום חמותו, ואם חמיו, אמרו לו: שלשתן שם אחד של איסור הן, שנלמדו מכתוב אחד, שנאמר: "ערות אשה וכתה לא תגלה את בת בנה ואת בת בתה לא תקח" (ויקרא יח, יז), ולפיכך אין חילוק חטאות ביניהם.

ד משנה הכא על חמותו בשוגג פעמים שחייב עליה בביאה אחת שבע חטאות: משום חמותו, וכלתו, ואשת אחיו, ואשת אחי אביו, ואחות אשתו, ואשת איש, ונדה. וכן הבא על אם חמיו, ועל אם חמותו יכול שיתחייב שבע חטאות על ביאה אחת. ר' יוחנן בן נורי אומר: הבא על חמותו בשוגג יש שחייב עליה בביאה זו שלוש חטאות, משום חמותו, ואם חמיו, אמרו לו: שלשתן שם אחד של איסור הן, שנלמדו מכתוב אחד, שנאמר: "ערות אשה וכתה לא תגלה את בת בנה ואת בת בתה לא תקח" (ויקרא יח, יז), ולפיכך אין חילוק חטאות ביניהם.

אמר ר' אלעזר אומר ר' הושעיא: ר' יוחנן בן נורי — הא דאמרן [זו שאמרנו] בענין הבא על חמותו, שמתחייב עליה גם משום אם חמותו

מסורת הש"ס

- ב. יבמות כא, ב.
- ג. משנה סנהדרין ג, יבמות לב, א. סנהדרין ל, ב. פא, א.
- ד. ירושלמי סנהדרין פ"ט ה"ו. תוספתא סנהדרין פ"ב ו. ילקיש נ"ד שנה.
- ה. יבמות לב, א. סנהדרין ל, ב.
- ו. ראה ירושלמי סנהדרין פ"ט ה"ו. תוספתא כריתות פ"א כא.
- ז. ירושלמי יבמות פ"א ה"א. שם סנהדרין פ"ט ה"א.
- ח. ירושלמי יבמות פ"א ה"א. שם סנהדרין פ"ט ה"א.

גרסות

- שנפלה לו ליבוס בכת"מ ועוד: שנפלה לו ליבוס וש בכת"מ: שנפלה לייבוס ובדפ"י: שנפלה לו ליבוס.
- אמר רבי יעקב בכתה"י: א"ר אחא בר יעקב.
- וכן אתה מוצא בבת בנו בכת"מ ועוד: וכן אתה מוצא בבנו ובבן בן בנו ויש בכת"י ובדפ"י: וכן אתה מוצא בנו בנו בן בנו בכת"מ חסר קטע זה ויש בכת"י: ובנו בנו. עד סוף כל הדורות בכת"מ: עד סוף העולם.
- עבר עבירה בדפ"י: עבר עבירות.
- שיש בה שתי מיתות יש בכת"י: שיש בה שתי כריתות.
- דאיכא ברא לסבא בכת"מ ועוד: כגון דאיכא ברא לסבא.
- משום חמותו וכלתו בכת"מ: משום אחותו וכלתו.
- ואשת אחיו במשניות: ואחות אשתו ואשת אחיו ובכת"מ: ואשת אחי אמו ואשת אחיו.
- וכן הבא על אם חמיו ועל אם חמותו בכת"מ: וכן הבא על חמותו חייב עליה ועל אם חמותו ובמשניות: וכן הבא על אם חמותו ועל אם חמיו.
- רבי יוחנן בן נורי אומר הבא על חמותו חייב עליה משום חמותו ובכת"מ: ר' יוחנן בן נורי אומר חייב עליה משום חמותו ואם חמותו.

